

Perken met wilde planten in DASNS

Tekst: Gerdien Griffioen

Foto's/kaartjes/eindredactie/opmaak: Fred Triep

December 2022

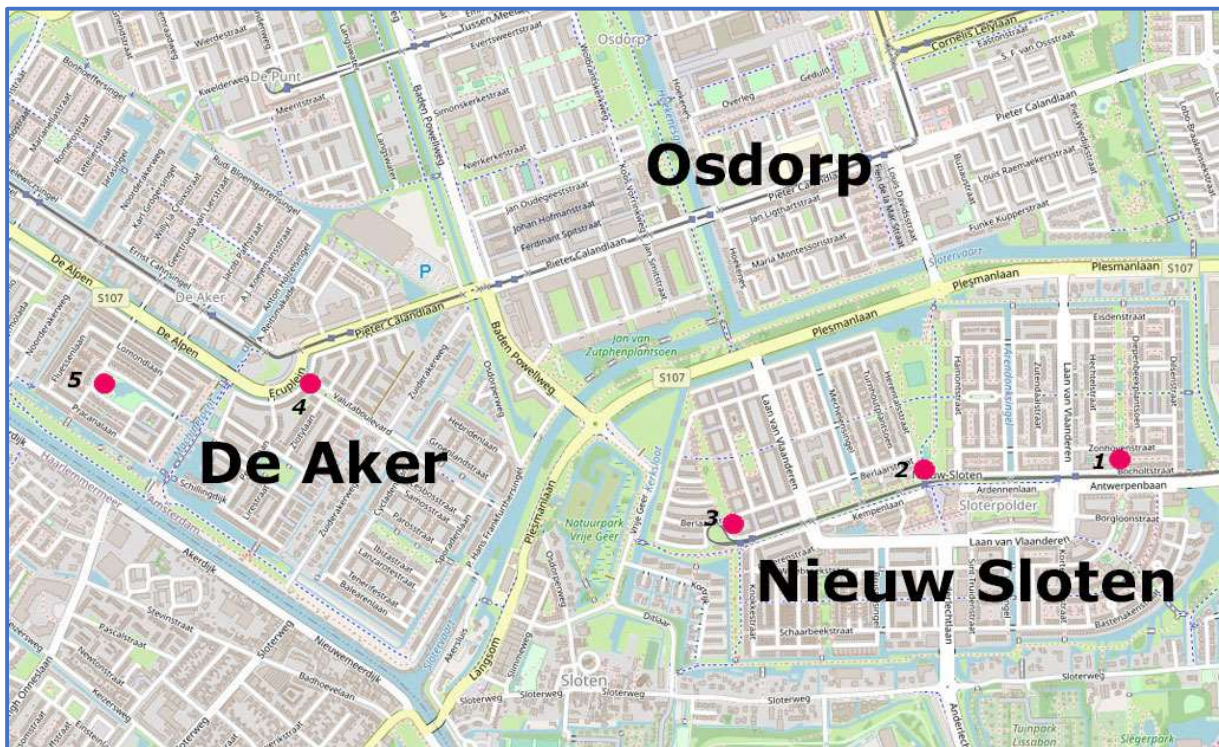
1. Project Perken met wilde planten in openbaar groen

In november 2022 zijn met hulp van buurtgenoten vijf perken met wilde planten ontworpen en aangelegd. De keuze voor wilde planten is nieuw en spannend. Juist met wilde planten kun je insecten lokken zoals wilde bijen en vlinders. Ook voor vogels bieden de bessen en de zaden van de struiken en planten voedsel in de winter.

Wilde planten groeien over het algemeen hard en kunnen ook wel 'woekeren'. Leuk, want dan is de bodem snel dichtgegroeid wat fijn is tegen niet gewenste kruiden. Maar ze kunnen elkaar ook flink overgroeien en dan is het zaak in te grijpen om de balans tussen de planten te behouden.

Hoe gaan we er nu voor zorgen dat deze perken ook stand houden, goed uitgroeien en ecologisch onderhouden worden? Zomaar laten groeien en bloeien zal toch op termijn voor een bende zorgen en het gras zal de mooie wilde planten kunnen overwoekeren. Dit boekje is een hulpmiddel om de perken ecologisch te onderhouden. Er staan tips in over het onderhoud, en we hebben de lijst met de planten erin opgenomen die zijn toegepast in de perken.

Waar liggen de borders?

Kaart 1: Overzichtskaart van de borders

1. Diepenbeekplantsoen
2. Oudenaardeplantsoen
3. Kasterleerpark,
4. Valutaboulevard,
5. Iseopplantsoen.

2. Tips voor het onderhoud van de perken met wilde planten

De planten die gekozen zijn kunnen tegen een stootje, ze zijn bestand tegen droogte want ze moeten zonder extra water kunnen overleven. Toch kan het in de zomer voorkomen dat ze erg dorstig zijn en zullen verdrogen. Troost je met de gedachte dat ze snel weer gaan uitgroeien als de regen begint in de herfst. Knip evt. dode bladeren weg en de planten zullen weer nieuw blad vormen.

We beschrijven de verzorging van planten het jaar rond; vroeger werd er gezegd dat je planten 'winterklaar' moest maken. Alle uitgebloeide bloemen en zaaddozen werden weggeknip en de grond werd kaal gemaakt. Dat doen we gelukkig niet meer als we ecologisch tuinieren. Uitgebloeide bloemstengels en zaaddozen zijn een schuilplaats voor bijtjes die eitjes hebben gelegd in de stengels van de planten. De poppen van de bijtjes overleven in de stengels en de zaden zijn lekker voor de vogels. Ook vormen de 'berijpte' zaaddozen en uitgebloeide bloemen een mooi winterbeeld. Ons onderhoud start dus in het voorjaar.

Wat kun je maandelijks doen?

- Niet gewenste kruiden weghalen. Dat geldt voor kweekgras, zevenblad en haagwinde. Haal zoveel mogelijk van de witte wortels weg. Uit ieder stukje wortel groeit een plantje!
- Rommel zoals plastic, karton en papier weghalen. Rommel nodigt uit om een perk te beschadigen. Het zijn wel mooie wilde perken maar het is geen troep.

Wat te doen in het voorjaar?

Half maart – half april

- Knip de afgestorven plantenresten en dode bladeren af, tot ongeveer 5 cm. van de bodem.
- Haal het oude dode blad tussen de planten weg,
- Planten groeien uit tot grote pollen. Je kunt zo'n pol uitgraven en in tweeën of drieën 'scheuren', als dat mogelijk is, anders met een spade doormidden hakken. De kleine stukken terugplaatsen. Wat je over hebt kan verdeeld worden onder buurtgenoten met een tuin!
- De dode plantenresten in stukjes knippen van ongeveer 2 cm. en tussen de planten strooien, dit heet mulchen.
- Onkruiden zoals kweekgras weghalen, vooral de witte wortels weghalen, uit ieder stukje groeit weer een plantje!
- Na een strenge winter kun je de Gelderse roos(in het Oudenaardeplantsoen) controleren op doodgevroren takken, die kun je in het voorjaar wegknippen. Als de bloemen wegblijven, is verjonging snoei nodig.

Wat te doen in de voorzomer?

Half april- eind juni

- Planten die laat bloeien kun je nu nog terug knippen. Je knipt een paar stengels die in de knop staan, weg. De planten vertakken zich en worden breder. Ze gaan wat later bloeien.
- Planten die al gebloeid hebben kunnen nu terug geknipt worden d.w.z. je knipt de uitgebloeide bloemen weg. Ze lopen dan weer uit en kunnen nog een keer gaan bloeien.
- Snoeien van de struiken **na de bloei**: de gele kornoelje in maart.
- Er groeien onkruiden, de niet gewenste kruiden. Een enkele paardenbloem is natuurlijk leuk en erg goed voor bijen maar teveel kweekgras en misschien zelfs zevenblad of haagwinde is niet fijn en kan de hele beplanting overwoekeren. Zolang de bodembedekkers de grond niet bedekken zul je hier wel wat werk aan hebben.

Wat te doen in de nazomer?

Half augustus-half september

- Omgevallen planten die uitgebloeid zijn kun je wegnippen. Deze vormen geen mooi winterbeeld.
- Laat zoveel mogelijk uitgebloeide planten staan.
- Onkruid wieden: kweek, lage groene plantjes zoals, vogelmuur weghalen als ze grote plaketten vormen en planten overwoekeren.
- Evt. snoeien van de Gelderse roos.

Wat te doen in de herfst?

Half oktober-half november

- Omgevallen bloemstengels wegnippen maar zoveel mogelijk laten staan.
- Dood materiaal klein knippen en als mulch tussen de planten leggen.
- Het scheuren van te grote pollen planten kun je ook in het najaar doen. Een voordeel is dat ze nog goed kunnen aanslaan. Een nadeel is dat je veel bloemstengels weghaalt en een kaal winterbeeld geeft.

3. Snoeien in het kort

Algemeen

Struiken kunnen na de bloei worden gesnoeid. Je probeert altijd de vorm van de struik te behouden. Als struiken te groot worden dan let je op de takken die elkaar kruisen en zo wonden kunnen veroorzaken op de plekken waar de takken schuren. Ook als er teveel takken op een kluitje aan de binnenkant van de struik groeien is het goed om er een aantal weg te knippen, meestal tot ongeveer 15 cm. van de onderkant. Ga dan uit van weghalen van ongeveer 20-30% van de takken. We zeggen wel dat een struik 'lucht' moet houden aan de binnenkant, dan bedoelen we dat er wat meer ruimte tussen de takken komt met name aan de binnenkant.

In het bijzonder

De **gele kornoelje** kan behoorlijk groot worden. Deze bloeit al in februari en kan in maart gesnoeid worden.

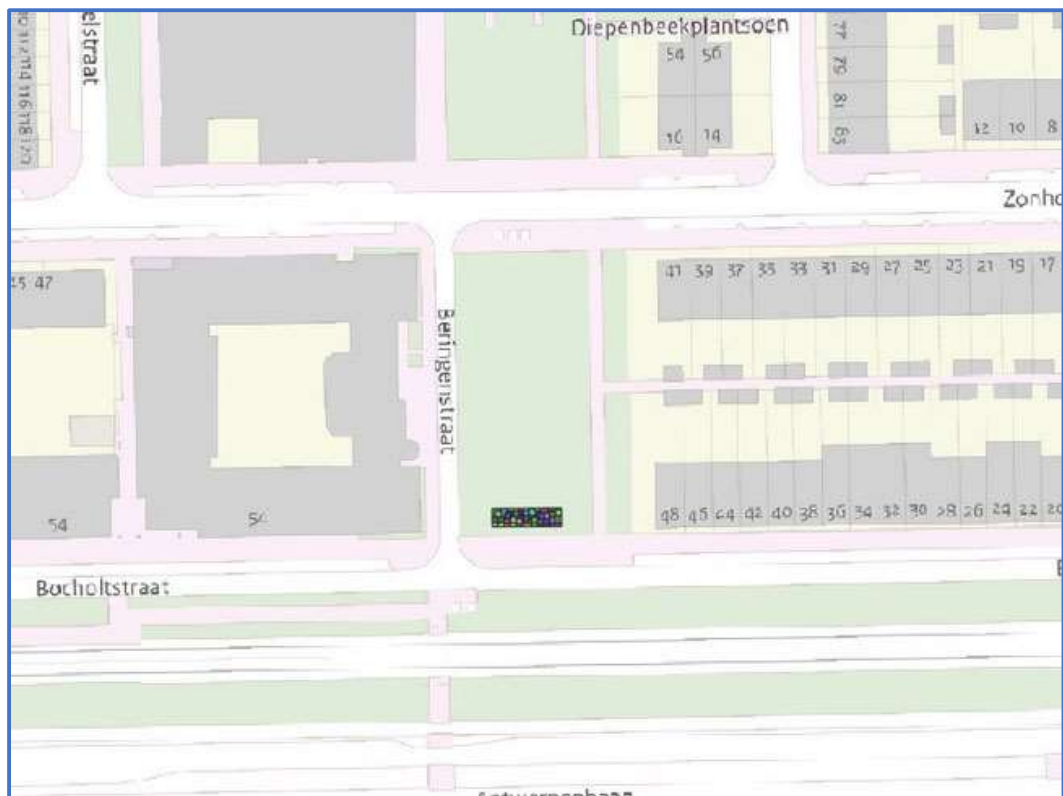
De **Gelderse roos** bloeit in mei-juni. Hij hoeft nauwelijks gesnoeid te worden. Als er te grote takken komen kun je deze na de bloei wegnippen. Let erop dat je de vorm van de struik mooi rond houdt. Evt. kun je na de winter, als er dode takken in zitten deze wegnippen.

De **Buddleia** is geen inheemse struik. Deze knip je in het voorjaar af tot 20 cm. van de bodem. Hij loopt helemaal uit en gaat bloeien. Een enorme vlinderlokker.

4. De afzonderlijke perken en hun onderhoud

In de volgende deelhoofdstukken 4.1, 4.2, 4.3, 4.4 en 4.5 worden de afzonderlijke perken getoond. In de tabellen worden de aanwezige planten vermeld en hoe die onderhouden kunnen worden.

4.1. Diepenbeekplantsoen

Kaart 2. Ligging van het perk in het Diepenbeekplantsoen

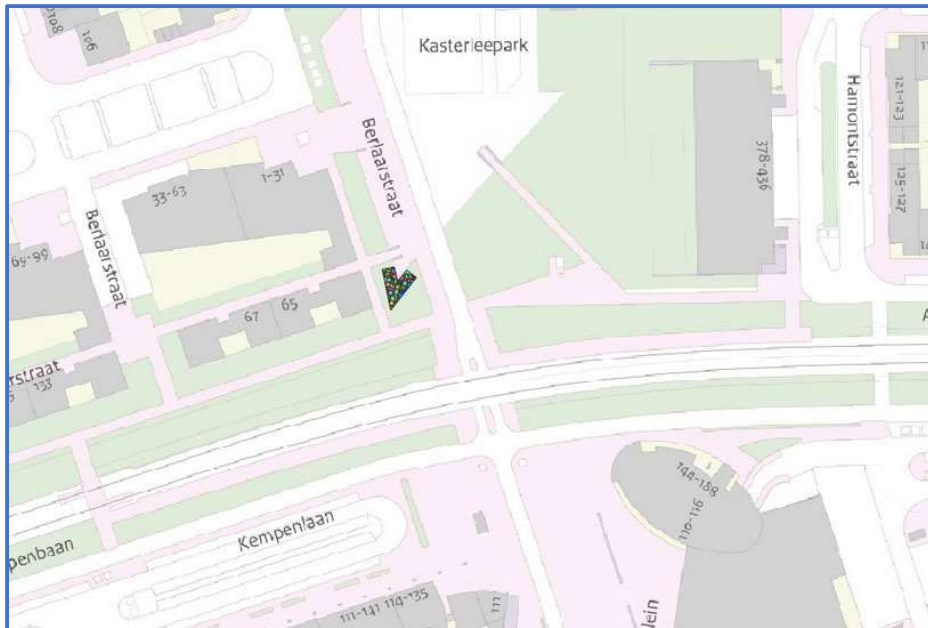
Foto 1. De aanleg van het perk op dinsdag 15 november 2022

Struiken		Hoogte	Bloemkleur	Bloeitijd	Bijzonderheden
Cornus mas	Gele kornoelje	3 mtr.	geel	feb/mrt	Eetbare rode vruchtjes in het najaar
Buddleia Black Knight	vlinderstruik	2 mtr.	d.paars	aug.	In het voorjaar afknippen
Strukturplant hoog					
Eupatorium cannabinum	Koninginnekruid	1,75	roze	aug.	In het voorjaar afknippen, wordt breed en hoog, kan goed tegen scheuren
Malva moschata	kaasjeskruid	1,5	l/roze	juni-okt.	In het voorjaar afknippen
Strukturplant laag					
Veronica longifolia	Langbladige ereprijs	80-100 cm	blauw	juli-aug.	In het voorjaar afknippen
Centaurea scabiosa	Grote centaurie	100 cm	roze paars	juni-okt.	in het voorjaar afknippen
Agrimonia procera	Agrimonie	1,2 mtr	geel	juni-aug.	In het voorjaar afknippen
Vullende plant middelhoog					
Geranium pratense	Beemdooievaarsbek	30-50 cm	lila blauw	mei-juli	In het voorjaar afknippen
Sanguisorba officinalis	Grote pimpernel	60-80-cm	rood	juni-sept.	In het voorjaar afknippen
Lunaria annua	Judaspenning	60-80 cm	lila- wit	mei	De zilverkleurige zaaddozen laten staan, erg decoratief. In het voorjaar de zaaddozen afknippen. Zaait zich uit, de eerste jaarskiemen hebben dikke kiembladen in de herfst.
Campanula persicifolia	perzisch klokje	60-80 cm.	blauw	juni-juli	In het voorjaar afknippen
Vullende plant laag					
Origanum vulgare	Wilde marjolein	30 cm	roze	juni-aug.	Echt een woekeraar, planten scheuren en kleine stukje terug planten.
Leucanthemum vulgare	Wilde margriet	30-60 cm.	wit	mei-juli	In het voorjaar afknippen

Allium schoenoprasum	Bieslook	30-50 cm.	lila	mei-juli	Kan snel overwoekerd worden. Planten eromheen wegnippen in het voorjaar
Strooiplant					
Knautia arvensis	Beemdkroon	30-60 cm.	roze lila	mei-sept.	In het voorjaar afknippen
Bodembedekker					
Prunella officinalis	Gewone brunel	15 cm	paars	mei-okt	Bodembedekker, als hij teveel uitgroeit het blad wegnippen.
Campanula poscharskyana	Kruipend klokje	20 cm.	blauw	juni-okt.	Bodembedekker, als hij teveel uitgroeit het blad wegnippen.
Primula veris	Sleutelbloem	15 cm.	geel	april	Breidt zich langzaam uit als je de bodem rond de plant vrijhoudt van andere planten

Tabel 1. Onderhoudstabel van het perk Diepenbeekplantsoen

4.2. Kasterleepark

Kaart 3. Ligging perk in het Kasterleepark

Foto 2. De Aanleg van het perk op vrijdag 18 november 2022

Soort	Ned. naam	Hoogte	Bloemkleur	Bloeitijd	Bijzonderheden
Struiken					
Cornus mas	Gele kornoelje	3 mtr.	geel	feb/mrt	Eetbare rode vruchtjes in het najaar
Strukturplant hoog					
Foeniculum vulgare	Wilde venkel	1,5 mtr.	geel	juni-sept.	Zaailingen hebben fijn blad. De plant is kortlevend dus de zaailingen niet weg wieden.
Malva moschata	Kaasjeskruid	1,5 mtr.	l/roze	juni-okt	In het voorjaar afknippen
Strukturplant laag					
Veronica longifolia	Langbladige ereprijs	80-100 cm	blauw	juli-aug.	In het voorjaar afknippen
Centaurea scabiosa	Grote centaurie	100 cm	roze paars	juni-okt.	In het voorjaar afknippen
Agrimonia procera	Agrimonie	1,2 mtr	geel	juni-aug.	In het voorjaar afknippen
Vullende plant middelhoog					
Geranium pratense	Beemdooievaarsbek	30-50 cm	lila blauw	mei-juli	In het voorjaar afknippen
Sanguisorba officinalis	Grote pimpernel	60-80-cm	rood	juni-sept.	In het voorjaar afknippen
Lunaria annua	Judaspenning	60-80 cm	lila- wit	mei	De zilverkleurige zaaddozen laten staan, erg decoratief. In het voorjaar de zaaddozen afknippen. Zaaït zich uit, de eerste jaarskiemen hebben dikke kiembladen in de herfst.
Campanula persicifolia	Perzisch klokje	60-80 cm.	blauw	juni-juli	In het voorjaar afknippen
Vullende plant laag					
Origanum vulgare	Wilde marjolein	30 cm	roze	juni-aug.	Echt een woekeraar, planten scheuren en kleine stukje terug planten.
Leucanthemum vulgare	Wilde margriet	30-60 cm.	wit	mei-juli	In het voorjaar afknippen

Allium schoenoprasum	Bieslook	30-50 cm.	lila	mei-juli	Kan snel overwoekerd worden, planten eromheen wegnippen in het voorjaar
Strooiplant					
Knautia arvensis	Beemdkroon	30-60 cm.	roze lila	mei-sept.	In het voorjaar afknippen
Bodembedekker					
Prunella officinalis	Gewone brunel	15 cm	paars	mei-okt	Bodembedekker, als hij teveel uitgroeit het blad wegnippen.
Campanula poscharskyana	Kruipend klokje	20 cm.	blauw	juni-okt.	Bodembedekker, als hij teveel uitgroeit het blad wegnippen.

Tabel 2. Onderhoudstabel van het perk in het Kasterleepark

4.3. Oudenaardeplantsoen

Kaart 4. Ligging van het perk op het Oudenaardeplantsoen

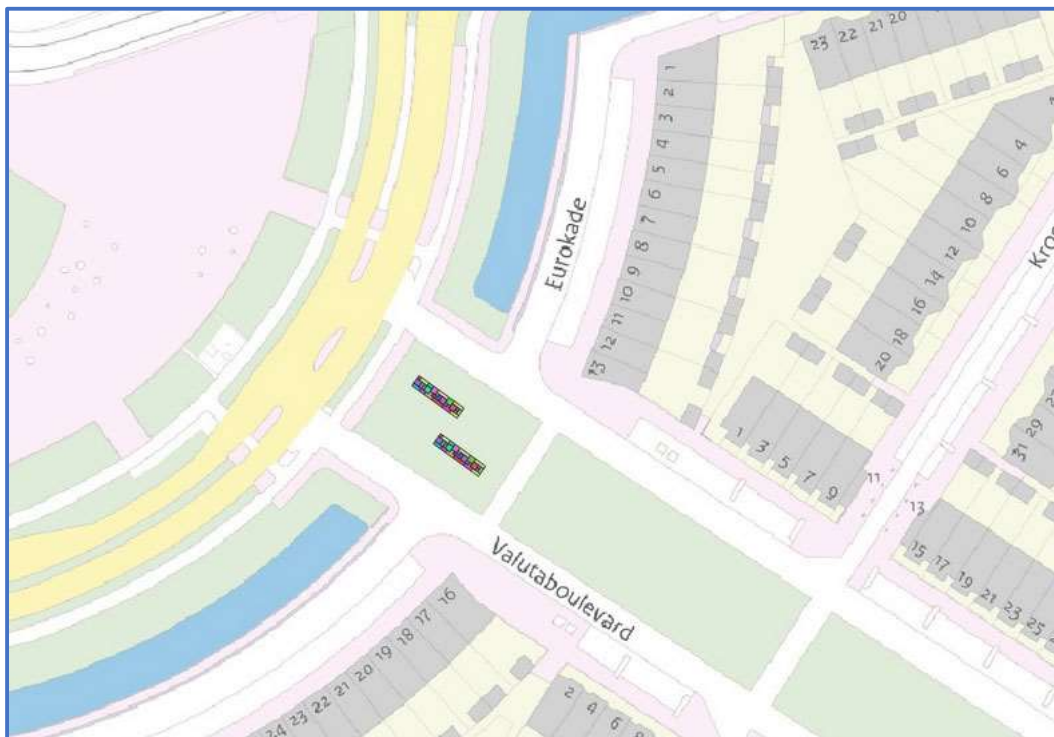
Foto 3. De aanleg van het perk op woensdag 16 november 2022

Soort	Ned. Naam	Hoogte	Bloemkleur	Bloeitijd	Bijzonderheden
Struiken					
Viburnum opulus	Gelderse roos	3 mtr	wit	mei	Rode bessen voor de vogels
Structuurplanten hoog					
Eupatorium cannabinum	Koninginnekruid	1,75 mtr	roze	aug.	In het voorjaar afknippen, wordt breed en hoog, kan goed tegen scheuren
Althea officinalis	Heemst	1,5-1,7 mtr	roze	juni-aug.	In het voorjaar afknippen
Structuurplanten laag					
Veronica longifolia	Langbladige ereprijs	80-100 cm	blauw	juli-aug.	In het voorjaar afknippen
Centaurea scabiosa	Grote centaurie	100 cm	roze paars	juni-okt.	In het voorjaar afknippen
Agrimonia procera	Agrimonie	1,2 mtr	geel	juni-aug.	In het voorjaar afknippen
Vullende planten middelhoog					
Geranium pratense	Beemdooievaarsbek	30-50 cm	lila blauw	mei-juli	In het voorjaar afknippen
Sanguisorba officinalis	Grote pimpernel	60-80-cm	rood	juni-sept.	In het voorjaar afknippen
Lunaria annua	Judaspenning	60-80 cm	lila- wit	mei	De zilverkleurige zaaddozen laten staan, erg decoratief. In het voorjaar de zaaddozen afknippen. Zaaït zich uit, de eerste jaarskiemen hebben dikke kiembladen in de herfst.
Vullende planten laag					
Origanum vulgare	Wilde marjolein	30 cm	roze	juni-aug.	Echt een woekeraar, planten scheuren en kleine stukje terug planten.
Leucanthemum vulgare	Wilde margriet	30-60 cm.	wit	mei-juli	In het voorjaar afknippen

Allium schoenoprasum	Bieslook	30-50 cm.	lila	mei-juli	Kan snel overwoekerd worden, planten eromheen wegknippen in het voorjaar
Strooiplanten					
Knautia arvensis	Beemdkroon	30-60 cm.	roze lila	mei-sept.	In het voorjaar afknippen
Bodembedekkers					
Prunella officinalis	Gewone brunel	15 cm	paars	mei-okt	Bodembedekker, als hij teveel uitgroeit het blad wegknippen.
Campanula poscharskyana	Kruipend klokje	20 cm.	blauw	juni-okt.	Bodembedekker, als hij teveel uitgroeit het blad wegknippen.

Tabel 3. Onderhoudstabel voor het perk op het Oudenaardeplantsoen

4.4. Valutaboulevard

Kaart 5. Ligging van de twee perkjes op de Valutaboulevard

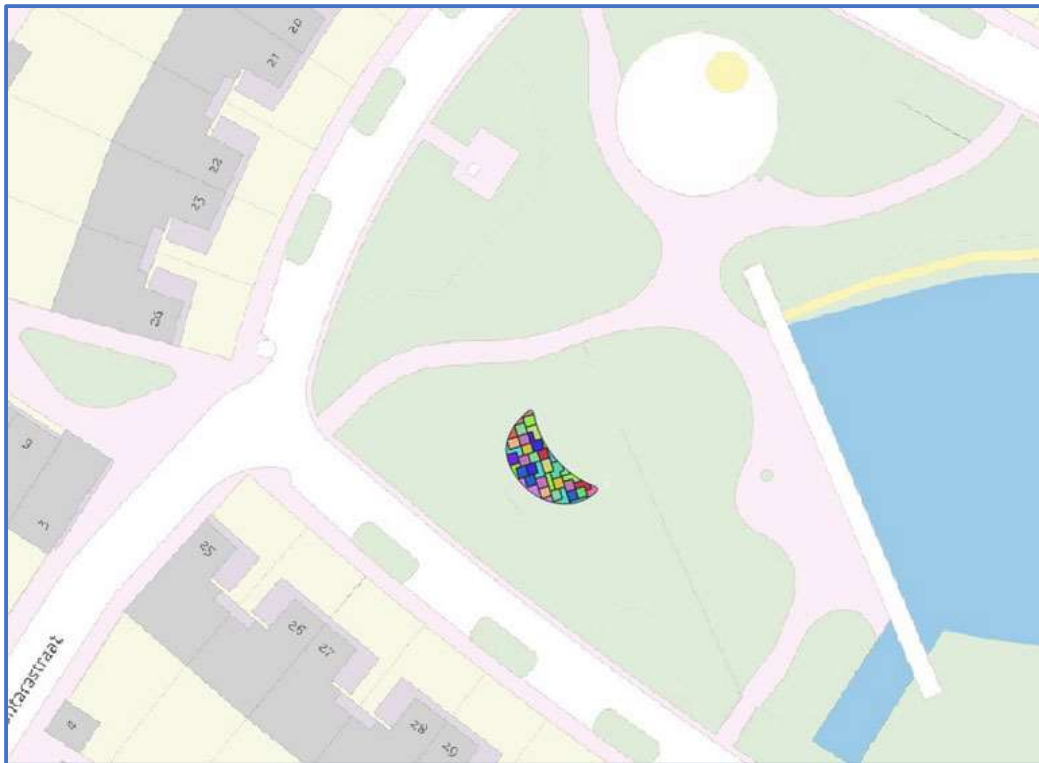
Foto 4. De aanleg van de twee perkjes op donderdag 17 november 2022

Soort	Ned. Naam	Hoogte	Kleur	Bloeitijd	Bijzonderheden
Struik					
Cornus mas	Gele kornoelje	3 mtr.	geel	feb.mrt	Eetbare rode vruchtjes in het najaar
Strukturplant hoog					
Althea officinalis	Heemst	1,5-1,7 mtr.	roze	juni-aug.	In het voorjaar afknippen
Foeniculum vulgare	Wilde venkel	1,5 mtr.	geel	juni-sept.	Zaailingen hebben fijn blad. De plant is kortlevend dus de zaailingen niet weg wieden.
Malva moschata	Kaasjeskruid	1,5 mtr.	l/roze	juni-okt.	In het voorjaar afknippen
Strukturplant laag					
Veronica longifolia	Langbladige ereprijs	80-100 cm	blauw	juli-aug.	In het voorjaar afknippen
Centaurea scabiosa	Grote centaurie	1 mtr.	roze paars	juni-okt.	In het voorjaar afknippen
Agrimonia procera	Agrimonie	1,2 mtr.	geel	juni-aug.	In het voorjaar afknippen
Vullende plant middelhoog					
Geranium pratense	Beemdooievaarsbek	30-50 cm	lila blauw	mei-juli	In het voorjaar afknippen
Sanguisorba officinalis	Grote pimpernel	60-80-cm	rood	juni-sept.	In het voorjaar afknippen
Lunaria annua	Judaspenning	60-80 cm	lila- wit	mei	De zilverkleurige zaaddozen laten staan, erg decoratief. In het voorjaar de zaaddozen afknippen. Zaait zich uit, de eerste jaarskiemen hebben dikke kiembladen in de herfst.
Campanula trachelium	Ruig klokje	60-80 cm	blauw	juni-juli	In het voorjaar afknippen
Vullende plant laag					
Origanum vulgare	Wilde marjolein	30 cm	roze	juni-aug.	Echt een woekeraar, planten scheuren en kleine stukje terugplanten.
Leucanthemum vulgare	Wilde margriet	30-60 cm.	wit	mei-juli	In het voorjaar afknippen

Allium schoenoprasum	Bieslook	30-50 cm.	lila	mei-juli	Kan snel overwoekerd worden, planten eromheen wegknippen in het voorjaar
Strooiplant					
Knautia arvensis	Beemdkroon	30-60 cm.	roze lila	mei-sept.	In het voorjaar afknippen
Bodembedekker					
Prunella officinalis	Gewone brunel	15 cm	paars	mei-okt	Bodembedekker, als hij teveel uitgroeit het blad wegknippen.

Tabel 4. Onderhoudstabel voor de twee perkjes op de Valutaboulevard

4.5. Iseoplantsoen

Kaart 6. De ligging van het perk op het Iseoplantsoen

Foto 5. De aanleg van het perk op maandag 21 november 2022

Soort	Ned. Naam	Hoogte	Bloemkleur	Bloeitijd	Bijzonderheden
Struik					
Cornus mas	Gele kornoelje	3 mtr	geel	feb.mrt	Eetbare rode vruchtjes in het najaar
Strukturplant hoog					
Eupatorium cannabinum	Koninginnekruid	1,75 mtr.	roze	aug.	In het voorjaar afknippen, wordt breed en hoog, kan goed tegen scheuren
Althea officinalis	Heemst	1,5-1,7 mtr.	roze	juni-aug.	In het voorjaar afknippen
Malva moschata	Kaasjeskruid	1,5 mtr.	l/roze	juni	In het voorjaar afknippen
Strukturplant laag					
Veronica Longifolia	Langbladige ereprijs	80-100 cm	blauw	juli-aug.	In het voorjaar afknippen
Centaurea scabiosa	Grote centaurie	1 mtr.	roze paars	juni-okt.	In het voorjaar afknippen
Agrimonia procera	Agrimonie	1,2 mtr.	geel	juni-aug.	In het voorjaar afknippen
Vullende plant middelhoog					
Geranium pratense	Beemdooievaarsbek	30-50 cm	lila blauw	mei-juli	In het voorjaar afknippen
Lunaria rediviva	Vaste judaspenning	60-80 cm	lila- wit	mei	De zilverkleurige zaaddozen laten staan, erg decoratief. In het voorjaar de zaaddozen afknippen. Zaaït zich uit, de eerste jaarskiemen hebben dikke kiembladen in de herfst.
Campanula trachelium	Ruig klokje	60-80 cm	blauw	juni-juli	In het voorjaar afknippen
Vullende plant laag					
Leucanthemum vulgare	Wilde margriet	30-60 cm.	wit	mei-juli	In het voorjaar afknippen
Allium schoenoprasum	Bieslook	30-50 cm.	lila	mei-juli	Kan snel overwoekerd worden, planten eromheen wegnippen in het voorjaar

Strooiplant					
<i>Knautia arvensis</i>	Beemdkroon	30-60 cm.	roze lila	mei-sept.	In het voorjaar afknippen
<i>Aquilegia vulgaris</i>	Akelei	30 cm.	blauw	mei	Niets aan doen, sterft vanzelf af in het najaar. Als het er teveel worden dan kun je zaailingen weghalen en komt weer op
Bodembedekker					
<i>Prunella officinalis</i>	Gewone brunel	15 cm	paars	mei-okt	Bodembedekker, als hij teveel uitgroeit het blad wegknippen.
<i>Primula veris</i>	Sleutelbloem	15 cm.	geel	april	Breidt zich langzaam uit als je de bodem rond de plant vrijhoudt van andere planten

Tabel 5. Onderhoudstabel voor het perk op het Iseoplantsoen